

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.10.8](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.10.8)

УДК 656.078.1.001.891.3

I. Р. Тимечко,
д. е. н., с. н. с.,
ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України»
ORCID ID: 0000-0002-7022-9412
М. В. Анісімова,
к. е. н., асистент кафедри «Економіки підприємства та інвестицій» ІНЕМ,
НУ "Львівська політехніка"
ORCID ID: 0000-0002-1447-0930

РОЗВИТОК ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

I. Tymechko
Doctor of Economic Sciences, Senior Researcher,
State Institution «Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of NAS of Ukraine»
M. Anisimova
PhD in Economics, National University «Lviv Polytechnic»

DEVELOPMENT OF BORDER AREAS OF UKRAINE: ORGANIZATIONAL AND LEGAL SUPPORT

В статті розкрито організаційно-правове забезпечення розвитку прикордонних територій України, яке включає: інституційне, інфраструктурне, кадрове та фінансове забезпечення. Статтю підготовлено в межах виконання науково-дослідної теми «Виокремлення проблемних територій та інструментарій стимулювання їх економічної активності» (ДР № 0120 U103864). Визначено прикордонний згідно з державною стратегією регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки. Розкрито транскордонне співробітництво як інструмент розвитку прикордонних територій в транскордонному просторі Україна-ЄС. Проаналізовано інституційне забезпечення транскордонного співробітництва в розрізі прикордонних регіонів України за наступними показниками: наявність угод про транскордонне співробітництво, визначення транскордонного співробітництва як стратегічний пріоритет розвитку прикордонного регіону, розробка та затвердження регіональних програм розвитку транскордонного співробітництва, розробка та реалізація спільних стратегій розвитку транскордонного співробітництва тощо. Виявлено вплив функціонування пункту пропуску на державному кордоні на життєдіяльність територіальних громад на прикордонних територіях у транскордонному просторі Україна-ЄС. Виявлено позитивний вплив функціонування пунктів пропуску на державному кордоні України з країнами ЄС - на умови життя домогосподарств. Виокремлено форми транскордонного співробітництва з метою стимулювання регіонального економічного розвитку: транскордонні індустриальні та технологічні парки, економічні і промислові зони, транскордонні кластери.

The article reveals the organizational and legal support for the development of border areas of Ukraine, which includes: institutional, infrastructural, personnel and financial support. The border has been determined in accordance with the state strategy of regional development for 2021-2027. Cross-border cooperation as a tool for the development of border areas in the Ukraine-EU cross-

border area is revealed. The institutional support of cross-border cooperation in terms of border regions of Ukraine is analyzed according to the following indicators: the presence of agreements on cross-border cooperation, defining cross-border cooperation as a strategic priority of cross-border development, development and approval of regional cross-border cooperation programs, development and implementation of joint communities within Euroregions, the EU Cross-Border Cooperation Program, initiating a macro-regional strategy for the Carpathian region, increasing access to the state border and improving border crossing procedures. The influence of the functioning of the checkpoint at the state border on the vital activity of territorial communities in the border areas in the cross-border space of Ukraine-EU is revealed. The main problems of development of territorial communities in the border areas in the context of intensification of cross-border cooperation are identified. The positive impact of the functioning of checkpoints on the state border of Ukraine with the EU countries on the living conditions of households was revealed. Isolation of forms of cross-border cooperation in order to stimulate regional economic development in the context of state regional policy of Ukraine: cross-border industrial and technological parks, economic and industrial zones, cross-border clusters. Determining the legal support for the introduction of forms of cross-border cooperation in Ukraine. The agencies of regional development in the context of introduction of forms of cross-border cooperation are noted.

Ключові слова: прикордонний регіон; розвиток прикордонних територій; регіональна політика; форми транскордонного співробітництва; транскордонне співробітництво.

Keywords: border region; development of border areas; regional policy; forms of cross-border cooperation; cross-border cooperation.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Згідно з Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2027 року розвиток та єдність орієнтовані на людину – гідне життя для кожного в згуртованій, децентралізованій, конкурентоспроможній і демократичній Україні [1]. Ефективне використання внутрішніх потенціалів територій та їх спеціалізації для досягнення сталого розвитку країни, що створить умови для зростання рівня добробуту та доходів громадян при досягненні згуртованості в соціальному, економічному та просторовому вимірі. Проте, не приділено належної уваги стимулювання розвитку прикордонних територій в контексті Державної регіональної політики України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор.

В процесі дослідження ролі прикордонних регіонів в контексті Державної регіональної політики України зосереджуємо увагу на формуванні та реалізації політики згуртованості ЄС. В ЄС територіальна згуртованість передбачає забезпечення сталого розвитку та доступ громадян до благ, є засобом перетворення ресурсів в актив, який сприяє сталому розвитку. Все більше в ЄС конкурентоспроможність та процвітання залежать від спроможності людей та підприємств, що розташовані на відповідних територіях найкраще використовувати всі територіальні активи. Концепція територіальної згуртованості ЄС будує мости між економічною ефективністю, соціальною згуртованістю та екологічним балансом, що сприяє сталому розвитку. Визнання важливості територіального виміру не є новим. Він лежить в основі Структурна політика ЄС та існує з моменту створення. Що стосується структурної політики, то право на підтримку принципово визначається на регіональному рівні, і зростає усвідомлення необхідності кадрового розвитку, стратегії навколо конкретних активів територій, їх фізичного, людського та соціального капіталу, а також їх природні ресурси.

Метою статті є обґрунтування організаційно-правового забезпечення розвитку прикордонних територій України в контексті державної регіональної політики.

Виклад основного матеріалу.

У Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки виокремлено прикордонний регіон як тип території, що потребує особливої уваги з боку держави та застосування спеціальних механізмів та інструментів стимулювання їх розвитку.

Прикордонні регіони - регіони, які безпосередньо прилягають до державного кордону. Згідно з Законом України «Про засади державної регіональної політики» регіон – територія Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя [2]. Проте, якщо визначати прикордонний регіон в Україні відповідно до методології типології територій ЄС, то згідно з новим адміністративно-територіальним устроєм NUTS3 - субрегіональний (районний) рівень в Україні. Зрозуміло, що процесі імплементації методології типології територій ЄС з врахуванням чинного законодавства України в рамках Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки виокремлено прикордонний регіон як територія відповідної прикордонної області (табл. 1) та прикордонну територію (прикордонну смугу тісного контакту) як територію районів, які безпосередньо прилягають до державного кордону (табл. 2).

Таблиця 1.

Прикордонні регіони в Україні згідно з Державною стратегією регіонального розвитку на 2021 – 2027 роки

	Львівська область	Волинська область	Закарпатська область	Івано-Франківська область	Чернівецька область	Одеська область	Вінницька область	Рівненська область	Житомирська область	Київська область	Чернігівська область
На державному кордоні України з:											
Республіка Польща											
Словацька Республіка											
Угорщина											
Румунія											
Молдова											
Білорусь											
Транскордонне співробітництво як стратегічний пріоритет розвитку прикордонного регіону / стратегічна ціль	+	+	+	+	+	+	+	-	-		-

Підготовлено на основі [1]

Прикордонний регіон як територія відповідної прикордонної області відзначено й в державній програмі розвитку транскордонного співробітництва, що визначає державну регіональну політику України.

Таблиця 2.

Адміністративно-територіальна характеристика прикордонних територій на кордоні України з країнами ЄС

Прикордонний регіон	Львівська область	Волинська область	Закарпатська область	Івано-Франківська область	Чернівецька область
Прикордонний регіон смуга тісного контакту (район)	· Червоноградський · Львівський · Яворівський · Самбірський	· Ковельський · Камінь-Каширський (межує з Білорусь) · Володимир-Волинський	· Ужгородський · Берегівський · Тячівський · Хустський · Рахівський	Верховинський	· Вижницький · Чернівецький · Дністровський (межує з Молдова)

Підготовлено на основі [1]

Слід відмітити, що особливості розвитку прикордонних регіонів різняться на різних ділянках кордону, залежить як від регіональної політики транскордонного співробітництва, так і від країни (Польща, Словаччина, Румунія, Угорщина, Білорусь, Молдова).

Інституційне забезпечення транскордонного співробітництва в розрізі прикордонних регіонів:

1) Укладення *Угоди про транскордонне співробітництво*, яка регламентує правові, організаційні, економічні та інші аспекти цього співробітництва. Угода може передбачати утворення органів транскордонного співробітництва (Закон України N 1861-IV, 2004, ст.9). Найбільше угод про транскордонне співробітництво укладено у Закарпатській області (7 угод), це зумовлено її межуванням на півдні з Румунією, на південному заході – з Угорщиною, на заході – зі Словаччиною, на північному заході – з Польщею.

2) Визначення *Транскордонного співробітництва стратегічним пріоритетом розвитку прикордонного регіону*, що відзначено в стратегіях розвитку Львівської та Чернівецької областей, які межують з країнами ЄС. Проте є прикордонні регіони, які не виокремлюють транскордонне співробітництво як напрям регіональної політики, що вказує на його недооцінку з боку регіональної влади як реального практичного інструменту територіального та регіонального розвитку, підвищення рівня життя людей у прикордонних регіонах України, а також свідчить про обмеженість стратегічного бачення завдань та перспектив розвитку транскордонного співробітництва з боку місцевих органів влади нашої держави.

3) Розробка та затвердження *Регіональної програми з питань розвитку транскордонного співробітництва* з метою активізації соціально-економічного, науково-технічного, екологічного, культурного транскордонного співробітництва. Регіональні програми розроблено і затверджено місцевими державними адміністраціями Карпатського регіону. Переважно регіональна програма з питань розвитку транскордонного

співробітництва не є інструментом реалізації регіональної стратегії розвитку, тоді як Державна програма розвитку транскордонного співробітництва є одним з інструментів реалізації Державної стратегії регіонального розвитку.

4) Розробка та реалізація *спільних транскордонних стратегій* співробітництва. Сприяє поступовому поліпшенню та зближенню умов життєдіяльності територіальних громад, яке відбувається в процесі запозичення, відтворення чи формування спільних методів, способів, інструментів керування, користування, збереження / відновлення, розвитку ресурсів у транскордонному просторі.

Так, поглиблення співробітництва територіальних громад може здійснюватися через розробку та реалізацію спільних ініціатив, заходів, проектів, програм і стратегій в окремих сферах, що передбачає координацію співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів. Розробка та реалізація спільних програм, стратегій, проектів сприяє вирішенню спільних проблем і поступовому зближенню суміжних територіальних громад сусідніх країн, яке відбувається в процесі запозичення, відтворення чи формування спільних методів, способів, інструментів підвищення конкурентоспроможності. Нині розроблено Стратегію транскордонного співробітництва Люблінського воєводства (Польща), Львівської, Волинської (Україна) та Брестської (Білорусь) областей на 2014–2020 роки, де основним завданням є підвищення рівня життя жителів прикордоння через ефективне втілення положень документа. Втім, Стратегія не реалізується.

5) Співробітництво територіальних громад у межах *єврорегіонів*. На кордонах України та сусідніх з нею держав є 10 єврорегіонів, більшість яких функціонує як структурні підрозділи обласних державних адміністрацій. Порівняно з єврорегіонами за участю прикордонних регіонів України єврорегіони ЄС переважно сформовані та функціонують на рівні територіальних громад.

Усі єврорегіони на кордоні з ЄС за участю українських областей створені обласними органами влади, а громади, на території яких функціонує єврорегіон, фактично залишаються осторонь від активної діяльності. У Карпатському єврорегіоні з 2007 р. працює Асоціація органів місцевого самоврядування «Єврорегіон Карпати – Україна», яка об'єднує територіальні громади Карпатського регіону та здійснює координацію територіальних громад з питань транскордонного співробітництва.

6) *Програма транскордонного співробітництва ЄС*, які значно переважають за кількістю та обсягом фінансування серед інших програм міжнародної технічної допомоги, що прямо або опосередковано стосуються транскордонного співробітництва. Транскордонне співробітництво на зовнішніх кордонах ЄС є ключовим пріоритетом для Європейської політики сусідства (ЄПС). Саме Європейський інструмент сусідства та партнерства (ЄІПС) значно впливає на розвиток транскордонного співробітництва і кількісно, і якісно. Так, найактивнішими щодо фінансування питань транскордонного співробітництва в Україні можна назвати програми в рамках ЄІСП, Ініціативи «Східне партнерство», а також Програми «Підтримки політики регіонального розвитку України».

Відкриваються нові можливості для територіальних громад щодо вирішення спільних завдань місцевого та регіонального розвитку - Програма транскордонного співробітництва у рамках Європейського територіального співробітництва на 2021-2027 роки в рамках фінансового інструменту “Сусідство, розвиток і міжнародне співробітництво” (NDICI). Стан інфраструктури територіальних громад в прикордонних регіонах незадовільний. Нові можливості для залучення фінансових ресурсів з метою покращання стану інфраструктури чи створення нових її об'єктів.

Важливою є й громадська мережа у транскордонному просторі, що сприяє поглибленню транскордонної взаємодії та впливає на місцеву політичну активність, організаційну спроможність територіальних громад з питань транскордонного співробітництва.

7) *Лібералізація візового режиму між Україною та ЄС*. Безвізовий режим між Україною та ЄС дає змогу громадянам України перебувати на території країн ЄС щонайбільше 90 днів протягом будь-якого 180-денного періоду. Спрощення перетину кордону для жителів територіальних громад прикордонної зони України-ЄС проявилось в місцевому прикордонному русі, який діє згідно з міждержавними угодами зі сусідніми країнами-членами ЄС. У зв'язку з пандемією COVID з 24 березня 2020 року уряд України заборонив українцям виїзд з країни з туристичною метою. А з 27 березня закрито будь-який пасажирський рух через державний кордон України – перетнути його можна буде пішки чи на легковому автомобілі.

8) *Ініціювання Макрорегіональної стратегії*. Стандартне визначення макрорегіону відсутнє в ЄС, здебільшого його розглядають як територію, що охоплює площі з різних країн та регіонів, які пов'язані з однією або кількома загальними рисами чи проблемами.

Довідково, Стратегія ЄС щодо Дунайського регіону розпочала свою діяльність у червні 2011 року [3]. Україна ратифікувала Угоду про фінансування Дунайської транснаціональної програми, що дасть змогу активно розвивати громади Закарпатської, Івано-Франківської, Чернівецької та Одеської областей за напрямками: інноваційність і соціальна відповідальність; навколишнє середовище та культурна відповідальність; поліпшення інфраструктурних зв'язків та енергоефективність; ефективне урядування в Дунайському регіоні.

Декларація про наміри щодо створення Макрорегіональної стратегії ЄС для Карпатського регіону є передумовою для офіційного подання Європейській Комісії звернення щодо затвердження макрорегіональної стратегії ЄС для регіону Карпат. До цього часу Європейський Союз не розглядав регіон Карпат як цілісну екологічну, економічну та гуманітарну систему (наприклад, на відміну від регіону Альп, де діє окрема програма ЄС

9) *Підвищення рівня доступності до державного кордону та поліпшення процедур перетину кордону*, що передбачає розбудову *прикордонної та митної інфраструктури*, відкриття нових і реконструкцію діючих пунктів пропуску, вдосконалення режиму їхньої роботи та доведення до відповідних вимог міжнародних стандартів. Сьогодні, наприклад, не дотримано європейських стандартів щодо забезпечення віддалі між пунктами пропуску в межах 20 км. Слід відмітити вплив відкриття та функціонування пунктів пропуску на кордоні України з країнами ЄС на життєдіяльність територіальних громад.

Слід звернути увагу на вплив функціонування пункту пропуску на податкові надходження до бюджету територіальної громади, що розташована неподалік пункту пропуску, посеред інших територіальних громад Карпатського регіону (рис. 1). Спостерігається соціально-економічна диференціація територіальних громад в контексті державної регіональної політики [4].

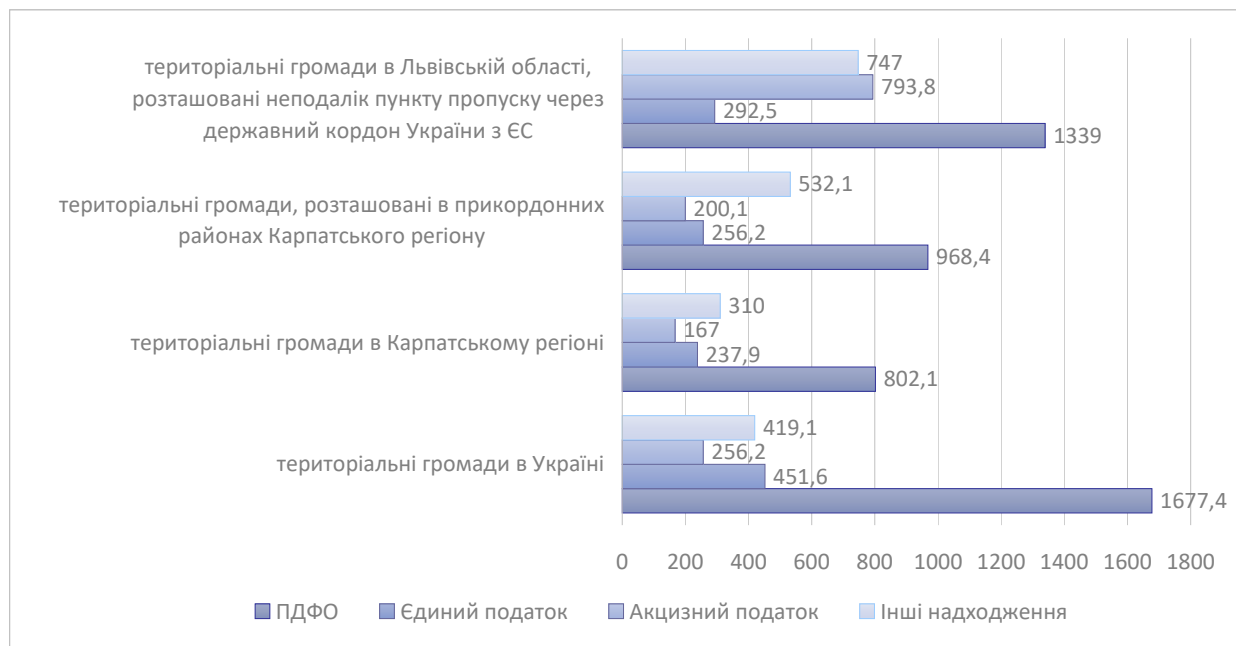

Рис. 1. Податкові надходження до бюджетів територіальних громад на одного жителя, 2017 рік, грн.

Ситуація не змінилась з впровадженням надзвичайного стану (закриттям кордону). Розвиток торговельної та дорожньої інфраструктури неподалік пунктів пропуску через державний кордон України з ЄС, підвищує рівень зайнятості жителів – членів територіальних громад, а також зумовлює високу залежність місцевих бюджетів від акцизного податку (рис. 2).

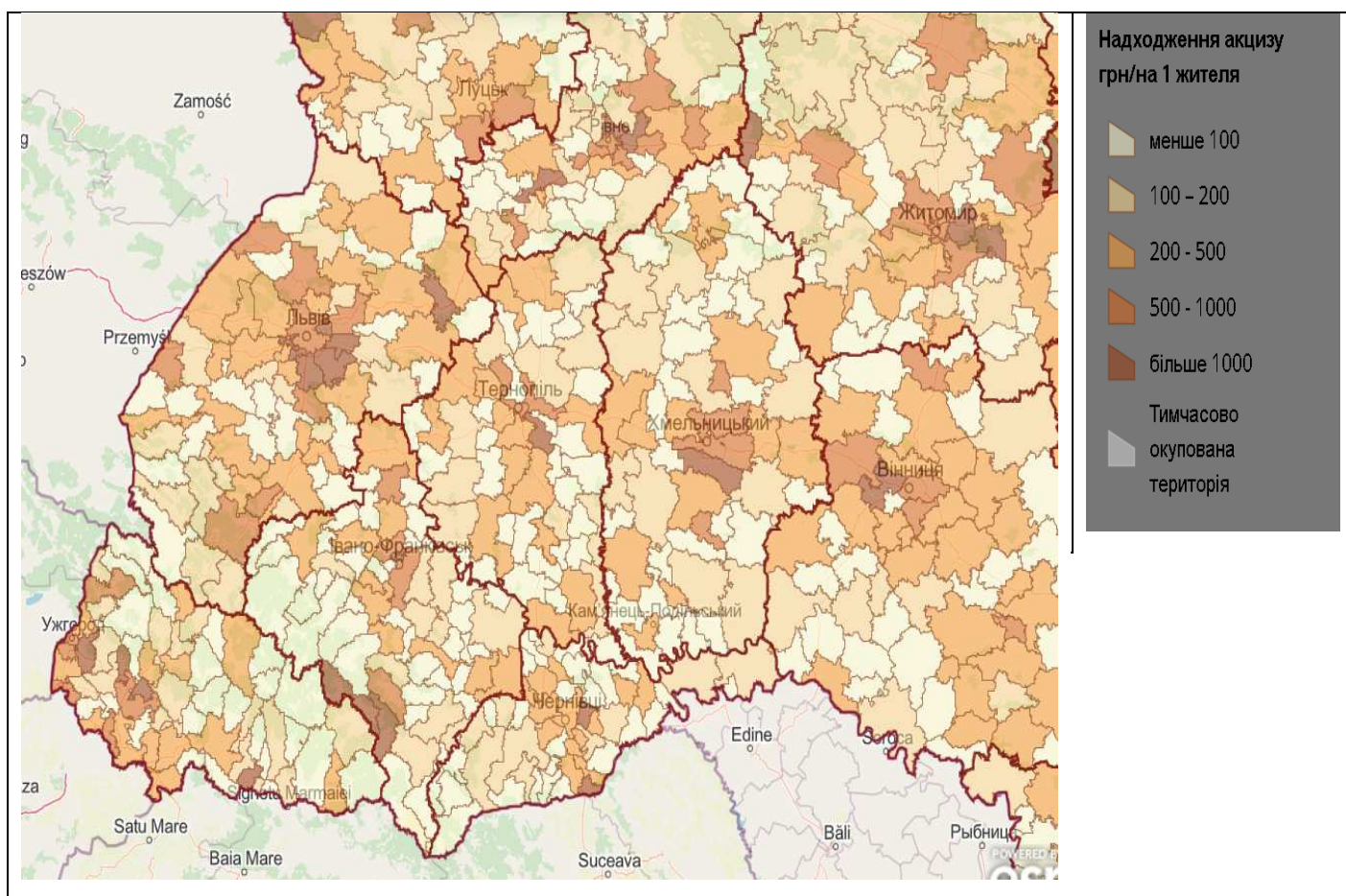

Рис. 2. Надходження акцизу, грн/на 1 жителя, 2020 рік.

Підготовлено на основі [6]

У контексті пандемії основним стало питання сільськогосподарських сезонних робіт, із яким пов'язані продовольча безпека країн ЄС, ціни на продукти харчування, сталість сільськогосподарської галузі. Важливість сезонної праці демонструє те, що в рекомендаціях Європейської комісії від 30 березня 2020 року сезонні роботи зараховано до критично значущих, мобільність працівників на яких потрібно сприяти навіть в умовах епідемії. При цьому багато країн ЄС розраховують на імпорт робочої сили в цій галузі. Слід відмітити, що абсолютна більшість українців, які їздили на роботу до Польщі (77%), заявили, що переважно виконували фізичну роботу, 16% – працювали у сфері послуг, 3% – отримали роботу, пов'язану з інтелектуальною діяльністю, а лише 1% працювали на керівних посадах; 34% працювали у Польщі на сільськогосподарських роботах, 32% – у будівництві, на ремонтних роботах, 8% виконували роботу по дому, 7% працювали в ресторанному бізнесі, 5% – у готелях, 4% доглядали за людьми похилого віку, інвалідами, іншими видами діяльності займалися 3%, працювали у сфері послуг менше ніж 3% опитаних [5].

В Україні найбільша частка домогосподарств, які мають дітей до 18 років, у Закарпатській, Чернівецькій, Івано-Франківській та Львівській областях. Більша частка осіб молодше працездатного віку в територіальних громадах в прикордонних регіонах на кордоні Україна - ЄС (рис. 3). Важливо, зважати на можливості у транскордонному просторі для молоді, оскільки щороку кількість українських студентів у Польщі зростає. Йдеться про відтік людського капіталу.

Отож основною загрозою розвитку територіальної громади на прикордонних територіях є відтік людського капіталу [5], а також проблема зайнятості жителів.

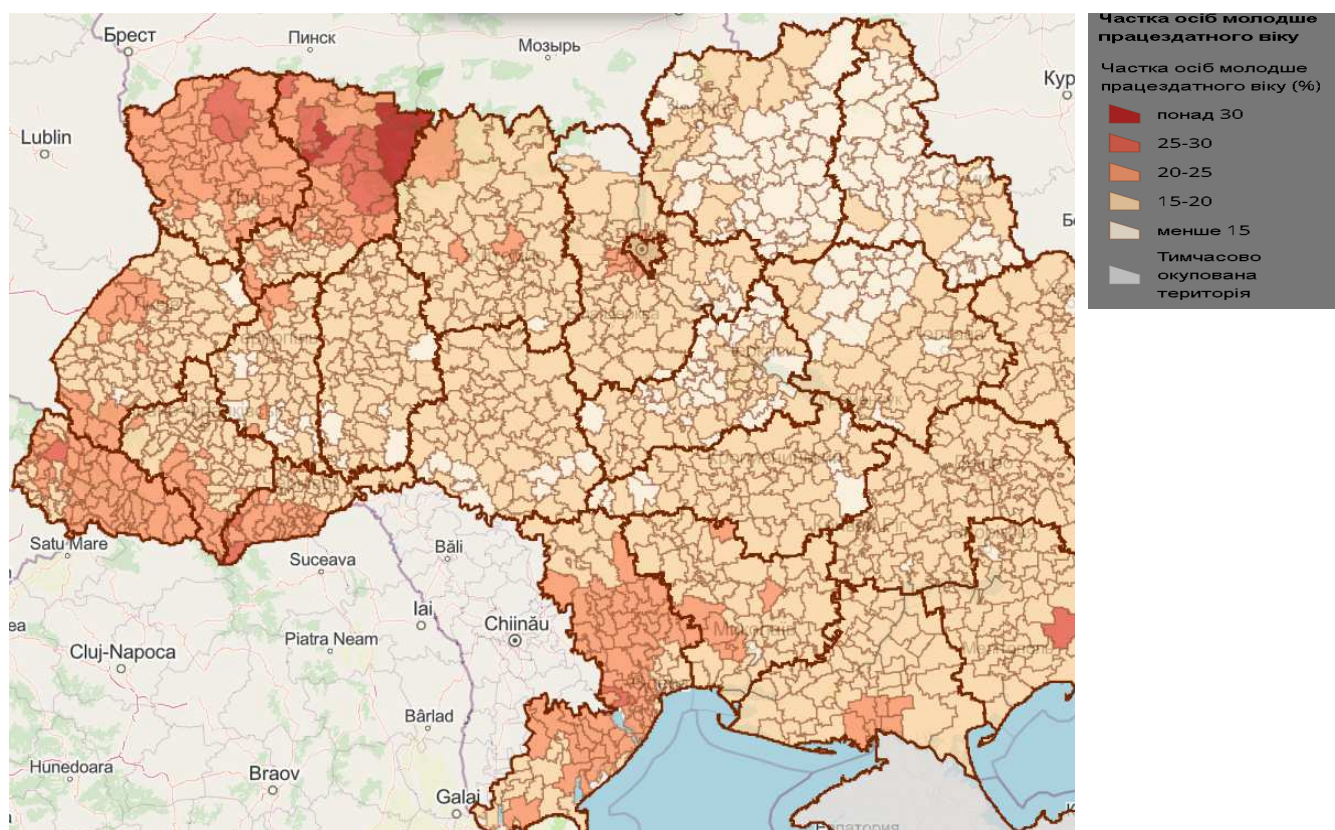

Рис. 3. Частка осіб молодше працездатного віку, 2019 рік, %
Підготовлено на основі [6]

Транскордонне співробітництво є інструментом розвитку прикордонних територій. Тому, важливо акцентувати увагу на удосконаленні забезпечення транскордонного співробітництва, а саме удосконалення інфраструктурного, інституційного, кадрового, фінансового забезпечення транскордонного співробітництва.

Висновки.

У Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки йдеться про: запровадження механізмів підтримки транскордонних індустріальних та технологічних парків, економічних і промислових зон на території України з метою стимулювання регіонального економічного розвитку; сприяння формуванню та розвитку транскордонних кластерів в Україні.

З вищезазначених форм транскордонного співробітництва законодавчо визначено транскордонний індустріальний парк [7] як індустріальний парк, що створюється і функціонує на підставі міжнародного договору України, який укладається між урядами держав або уповноваженими ними ініціаторами створення. Порядок створення і функціонування таких індустріальних парків регулюється міжнародними договорами України. Ініціатор створення - орган державної влади, орган місцевого самоврядування, який згідно з Конституцією України здійснює право власника на землю від імені Українського народу і відповідно до закону наділений повноваженнями розпорядження землею, а також юридична або фізична особа - власник чи орендар земельної ділянки, яка може бути використана та пропонується ним для створення індустріального парку.

Господарський кодекс України встановлює відповідно до Конституції України правові основи господарської діяльності (господарювання), яка базується на різноманітності суб'єктів господарювання різних форм власності. Господарська діяльність на державному кордоні України (судноплавство, користування водними об'єктами для потреб лісосплаву та інші види водокористування, створення гідроспоруд, провадження інших робіт у внутрішніх водах України, користування землею, лісами, об'єктами тваринного світу, ведення геологічних розвідувань та інша господарська діяльність) здійснюється з урахуванням особливостей режиму державного кордону України відповідно до законодавства України та чинних міжнародних договорів, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України. Умови здійснення на державному кордоні України господарської діяльності визначаються відповідними органами державної влади України з урахуванням місцевих умов.

Спеціальні (вільні) економічні зони створюються з метою залучення інвестицій та ефективного їх використання, активізації спільно з іноземними інвесторами підприємницької діяльності з метою збільшення експорту товарів, поставок на внутрішній ринок високоякісної продукції і послуг, впровадження нових технологій, розвитку інфраструктури ринку, поліпшення використання природних, матеріальних і трудових ресурсів, прискорення соціально-економічного розвитку України. Територія і статус спеціальної (вільної) економічної зони, в тому числі строк, на який вона створюється, визначаються окремим законом для кожної спеціальної (вільної) економічної зони.

На території України можуть створюватися спеціальні (вільні) економічні зони різних функціональних типів: вільні митні зони і порти, експортні, транзитні зони, митні склади, технологічні парки, технополіси, комплексні виробничі зони, туристично-рекреаційні, страхові, банківські тощо. Окремі економічні зони можуть поєднувати в собі функції, властиві різним типам спеціальних (вільних) економічних зон. На території спеціальної (вільної) економічної зони діє законодавство України з урахуванням особливостей, передбачених Господарським кодексом, законом про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон, а також законом про створення конкретної спеціальної (вільної) економічної зони, прийнятим відповідно до Господарського Кодексу України.

Транскордонний технологічний парк не визначено законодавчо. Згідно з Законом України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» технологічний парк (технопарк) - юридична особа або група юридичних осіб (учасники технологічного парку), що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проєктів технологічних парків з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції.

Договір про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів учасників технологічного парку - договір між юридичними особами - учасниками технологічного парку, що містить відомості про склад учасників технологічного парку, їх права та обов'язки, пріоритетні напрями діяльності технологічного парку, органи управління і керівний орган технологічного парку, їх повноваження та порядок прийняття ними рішень, порядок фінансування діяльності органів управління і керівного органу, порядок прийняття нових учасників технологічного парку та виключення з числа учасників технологічного парку, порядок ліквідації технологічного парку (припинення дії договору).

Учасники технологічного парку - юридичні особи - суб'єкти наукової, науково-технічної, підприємницької діяльності, що уклали між собою договір згідно з Законом;

Спільне підприємство - підприємство, створене для виконання проєктів технологічного парку, одним із засновників якого є технологічний парк або учасник технологічного парку, а іншими - резиденти чи нерезиденти, сумарний внесок яких до статутного фонду становить суму в національній валюті, еквівалентну не менше 50 000 доларів США.

Для реалізації проєктів технологічних парків технологічним паркам, їх учасникам та спільним підприємствам, що виконують проєкти технологічних парків, державою надаються цільові субсидії у вигляді: сум ввізного мита, що нараховуються згідно з митним законодавством України, при ввезенні в Україну для реалізації проєктів технологічних парків нових устаткування, обладнання та комплектуючих, а також матеріалів, які не виробляються в Україні.

Список літератури.

1. Міністерство розвитку громад та територій України (2020), “Державна стратегія регіонального розвитку до 2027“, available at: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/Proekt-Derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-period-do-2027-roku.pdf>. (Accessed 25.03.2021).
2. Верховна Рада України (2015) Про засади державної регіональної політики: Закон України available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (Accessed 25.03.2021).
3. Дуб А. Р. Детермінація прибережних територій як об'єкта реалізації державної регіональної політики в Україні. Бізнес Інформ. 2020. №9. С. 99–106. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-9-99-106> (Accessed 25.03.2021).
4. Гринчишин, І. (2020). Соціально-економічна диференціація територіальних громад в контексті формування нової парадигми регіонального розвитку. Економіка та суспільство, (22). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-61> (Accessed 25.03.2021).
5. Тимечко І. (2019) Територіальна громада у транскордонному просторі: чинники, закономірності, пріоритети розвитку. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20190008.pdf> (Accessed 25.03.2021).

6. Портал спроможності громад (2021)
https://tdukr.maps.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=47f24b79311f44e2863eabe27ccbdc81&fbclid=IwAR3NdmVaXZD_ojyJnqt41UF01jJ5eOuNZLfJALashZLhfl2mg8w5cdv0ohk (Accessed 25.03.2021).
7. Верховна Рада (2013) Про індустриальні парки: Закон України.
 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (Accessed 25.03.2021).

References.

1. Ministry for communities and territories development of Ukraine (2020), “STATE STRATEGY for regional development until 2027“, available at: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/Proekt-Derzhavnoyi-strategiyi-regionalnogo-rozvitku-na-period-do-2027-roku.pdf>, (Accessed 25.03.2021).
2. Verkhovna Rada (2015) On the principles of state regional policy: Law of Ukraine.
 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (Accessed 25.03.2021).
3. Dub A. (2020) Determination of Coastal Territories as an Object of Implementation of the State Regional Policy in Ukraine.” Business Inform 9:99–106. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-9-99-106> (Accessed 25.03.2021).
4. Hrynchyshyn, I. (2020). Socio-economic differentiation of territorial communities in the context of forming the new regional development paradigm. Economy and Society, (22). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-61> (Accessed 25.03.2021).
5. Tymchko I (2019) Territorial community in cross-border space: factors, patterns, development priorities.
 URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20190008.pdf> (Accessed 25.03.2021).
6. Community capacity portal (2021) URL:
https://tdukr.maps.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=47f24b79311f44e2863eabe27ccbdc81&fbclid=IwAR3NdmVaXZD_ojyJnqt41UF01jJ5eOuNZLfJALashZLhfl2mg8w5cdv0ohk (Accessed 25.03.2021).
7. Verkhovna Rada (2013) About industrial parks: Law of Ukraine.
 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (Accessed 25.03.2021).

Стаття надійшла до редакції 18.10.2021 р.